

Editörden...

Sevgili Okurlarımız,

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi'nin 2020 yılının ikinci sayısı olan Haziran, 21. Cilt, 2. Sayısı ile yeniden karşınızdayız. Her zaman olduğu gibi, öncelikle dergimize katkı sağlayan yazarlarımıza, hakemlerimize, okurlarımıza, Akademik Danışma Kurulumuza ve Editörler Kurulumuza sizlerin huzurunda teşekkür ediyorum. Editörler Kurulu olarak dergimizi niceliksel ve niteliksel olarak daha üst seviyelere taşımak için yoğun çaba sarf ettiğimizi sizlere bildirmek isterim.

Bu sayımızda yer alan makaleleri tanıtmaya geçmeden önce sizleri önemli bir gelişmeden haberdar etmek istiyorum. TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin Komitesi tarafından düzenlenen yayım kuralları gereği 2020 yılı itibari ile başvuru yapan araştırmacıların Etik Kurul Raporu'nu da sisteme yüklemeleri gerekmektedir. Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiyi dergimizin ilgili web sayfasında (<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ozelegitimdergisi/page/9169>) bulabilirsiniz.

Dergimizin bu sayısında da her zamanki gibi altı araştırma ve iki derleme makalesi yer almaktadır. Bu çalışmaları kısaca sizlerle paylaşmak istiyorum. Bu sayımızda yayımlanan ilk araştırma makalesi *Çiğdem İSTEL, Yıldız UZUNER, Ümit GİRGİN, Sema ÜNLÜER, Güzin KARASU ve Ayşe TANRIDİLER* tarafından yürütülen “*İşitme Kayıplı Gençlere Uygulanan Yapı Bilgisi Dersinin Öğretim Sürecinin İncelenmesi*” adlı çalışmadır. Bu araştırmada Engelliler Entegre Yüksekokulu (EYYO), Yapı Ressamlığı Programı'ndaki işitme kayıplı öğrencilere dengeli öğretim yaklaşımı ile uygulanan Yapı Bilgisi I-II derslerinin iyileştirilme sürecinin incelenmesi amaçlanmıştır. Sürecin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla eylem araştırması olarak desenlenen çalışmanın katılımcıları Yapı Bilgisi I-II derslerini alan işitme kayıplı on öğrenci, işitme kayıplı öğrencilerin eğitimi, mimarlık, nitel araştırmalar ve bilgisayar teknolojileri konularında uzman Tez İzleme Komitesi (TİK) üyeleri ve işbirliği yapılan öğretim elemanlarıdır. Gözlemler, araştırmacı günlüğü, belgeler, ürünler, toplantılar ve kontrol listeleriyle toplanan veriler betimsel ve/veya tümevarımsal olarak analiz edilmiştir. Araştırmada TİK'in temsili dersleri kontrol listelerine göre değerlendirmeleri sonucunda öğretim programlarının unsurlarında ve araştırmacının öğretiminde gelişmeler olduğu belirlenmiş ve bu belirlemeler öğrencilerin görüşleriyle de desteklenmiştir.

“*Suudi Toplumunda Otizm Spektrum Bozukluğuna İlişkin Farkındalık Düzeyleri: Açımlayıcı/Keşfedici Bir Çalışma*” adlı ikinci araştırma makalesi *Ola M. SUKKAR* tarafından İngilizce olarak kaleme alınmıştır. Araştırmada Suudi toplumunda otizm spektrum bozukluğuna (OSB) ilişkin farkındalık düzeylerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Çalışmada, analitik açımlayıcı/keşfedici yaklaşım benimsenmiştir ve OSB farkındalık düzeylerini ölçmek için bir ölçek hazırlanmıştır. Çalışmanın örneklemini yaşları 18 ila 58 arasında değişen 174 erkek ve 714 kadını içeren toplam 888 Suudi oluşturmuştur. Araştırmanın bulguları, katılımcıların %55.2'sinin OSB'ye ilişkin bilgisinin olmadığını ve %56.8'i için temel bilgi kaynağının kitle iletişim araçları olduğunu göstermiştir. Farklı bölgelerden gelen katılımcılar arasında OSB farkındalık düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Erkek ve kadın katılımcılar arasında, kadınların lehine ve genç ve yaşlı katılımcılar arasında ise gençlerin lehine OSB farkındalık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. En yüksek OSB farkındalık düzeyi doktora eğitimi almış olan en düşük OSB farkındalık düzeyi ise ortaokul ve daha düşük düzeyde eğitim almış olan katılımcılarda ortaya çıkmıştır. Mesleğe ilişkin olarak, en yüksek OSB farkındalık düzeyi özel eğitim alanında çalışanlarda görülürken en düşük OSB farkındalık düzeyi işsiz katılımcılarda görülmüştür.

Üçüncü araştırma makalesi *Funda ULUGÖL ve Emine ERATAY* tarafından yürütülen “*Zihin Yetersizliği Olan Bireylere Tarım Becerilerinin Öğretiminde Video Modelle Öğretimin Etkililiği*” adlı çalışmadır. Araştırmada hafif düzeyde zihin yetersizliği (ZY) olan bireylerin tarım becerilerinden fide yetiştirme becerisini öğrenmelerinde video modelle öğretimin (VMÖ) etkililiği, öğrenilen becerinin kalıcılığı ve genellemesinin incelenmesi amaçlanmıştır. Aynı zamanda katılımcıların öğretim süresince video aracılığıyla sunulan hedeflenmeyen bilgileri ne derecede kazandıkları ve özel eğitim öğretmenlerinin ve katılımcıların ailelerinin VMÖ kullanılarak sunulan öğretim sürecine ve hedeflenen becerilere ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Araştırmada tek denekli araştırma yöntemlerinden denekler arası yoklama evrelili çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya 18-22 yaş arasında ZY tanısı almış iki kız bir erkek birey katılmıştır. Bulgular ZY olan bireylere fide yetiştirme becerisinin öğretiminde VMÖ'nün etkili olduğunu, katılımcıların video aracılığıyla sunulan hedeflenmeyen bilgi kazanım düzeyinde artış olduğunu ve araştırmanın sosyal olarak geçerli olduğunu göstermiştir.

Tansel YAZICIOĞLU tarafından kaleme alınan dördüncü araştırma makalesi “*Destek Eğitim Odalarında Görev Yapan Öğretmenlerin Destek Eğitim Odalarının İşleyişine İlişkin Görüşleri*” adını taşımaktadır. Bu çalışmada destek eğitim odalarında görev yapan öğretmenlerin destek eğitim odalarına ilişkin görüşlerinin ortaya koyulması hedeflenmiştir. Araştırmaya Ankara'nın Altındağ, Keçiören ve Yenimahalle ilçelerindeki okulların destek eğitim odalarında görev yapan 18 öğretmen katılmıştır. Nitel yöntemin kullanıldığı çalışmada, veriler yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla toplanmış, tümevarım yöntemi kullanılarak içerik analizi tekniği ile analiz

edilmiştir. Araştırma bulguları destek eğitim odalarının işlevsel olmadığını, destek eğitim odaları için okulların yeterli fiziki koşullara sahip olmadığını, destek eğitim odalarında yürütülen eğitim hizmetlerinin planlanmasında mevzuat dışı farklı uygulamaların olduğunu, okul yönetimlerinin destek eğitim odalarında yürütülen çalışmalara destek verdiklerini göstermiştir.

Beşinci araştırma makalesi olan “*Özel Yetenekli Öğrencilerin Alguları Üzerinden Okul ve Bilim ve Sanat Merkezi*” adlı çalışma *Uğur EPÇAÇAN, Ata PESEN ve Burhan ÜZÜM* tarafından İngilizce olarak kaleme alınmıştır. Araştırmada özel yetenekli öğrencilerin okul ve Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) hakkındaki algılarının metafor yoluyla saptanması amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma modellerinden fenomenolojik model kullanılmıştır. Araştırmaya 2017-2018 eğitim öğretim yılı bahar döneminde özel yetenekli olduğu belirlenen ve Siirt ili Bilim ve Sanat Merkezi’ne kayıtlı 63 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin “Okul” ve “BİLSEM” kavramları hakkındaki algılarını ortaya çıkarmak için, “Okul.....” gibidir, çünkü ” ve “BİLSEM..... gibidir... çünkü ” ifadelerinin yer aldığı bir form öğrencilere dağıtılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Özel yetenekli öğrenciler “Okul” kavramıyla ilgili 30 farklı metafor ve “BİLSEM” kavramıyla ilgili 31 farklı metafor üretmiştir. “Okul” ve “BİLSEM” kavramlarına ilişkin; ikinci evim, eğitim yuvası, eğlence merkezi, faydalı kitap gibi benzer metaforlar kullanılmıştır. Ancak öğrencilerin algılarına göre okuldaki ve BİLSEM’deki ortamlarının tam anlamıyla bir bütünlük oluşturmadığı yani okulun olumlu metaforların yanında olumsuz metaforla da anıldığı, BİLSEM’in ise tamamen olumlu metaforlarla öne çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.

“*Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocukların Tanınması ve Eğitimlerine İlişkin Alguları*” adlı altıncı araştırma makalesi *Ahmet BİLDİREN, Gamze GÜR, Ali Serdar SAĞKAL ve Yalçın ÖZDEMİR* tarafından kaleme alınmıştır. Çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneğe ilişkin algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel bir çalışma olarak kurgulanan bu araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada, ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak Aydın ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ve özel okullarda görev yapan toplam 40 okul öncesi öğretmeniyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşme verilerinin analizinde içerik analizi tekniği uygulanmıştır. Araştırma bulguları, öğretmenlerin üstün yeteneği daha çok performans, zekâ, yaratıcılık ve yetenek boyutlarıyla tanımladıklarını göstermiştir. Üstün yeteneğin tanınmasında, katılımcılar daha çok uzman değerlendirmesinin gerekliliğine vurgu yapmışlardır. Okul öncesi dönemde üstün yeteneğin tanınması, çocukların akademik ve yetenek gelişimi açısından önemli görülmüştür. Üstün yetenekli çocukların eğitiminde ek etkinlik kullanımı ile ayrı eğitim önerileri sıklıkla vurgulanmıştır. Üstün yetenekli çocukların eğitiminde sınıf ortamlarında yapılabilecek düzenlemelere ilişkin materyal ve öğrenme merkezi kullanımı daha sık dile getirilmiştir. Üstün yetenekli çocukların eğitiminde karşılaşılan çok sayıda güçlük dile getirilirken, bununla birlikte öğretmenlerin kendilerini yeterli ve donanım açısından zayıf değerlendirmeleri dikkat çekmiştir.

Müzeyyen ELDENİZ ÇETİN, Evgin ÇAY ve Burak BOZAK tarafından kaleme alınan “*Çoklu Yetersizliği Olan Bireylerle Yapılmış Tek Denekli Araştırmaların İncelenmesi: Sistemik Derleme*” adlı çalışma bu sayımızda yayımlanan ilk derleme makalesidir. Bu çalışmada çoklu yetersizliği olan bireylerle eğitimsel bağlamda yapılmış tek denekli araştırmaların; katılımcıların yaş ve sayıları, bağımlı ve bağımsız değişken, ortam, araştırma modeli, güvenilirliği, sosyal geçerliği ve örtüşmeyen veri yüzdesi (ÖVY) bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamına dâhil edilen çalışmalar elektronik ortamlarda taranmış, dizin taraması yapılarak ulaşılan araştırmaların kaynakçalarından elle tarama yapılmıştır. Toplamda 54 makale ve iki tez çalışmasına ulaşılmıştır. Daha sonra bu çalışmalar yazarlar tarafından incelenmiş ve dâhil etme ölçütlerine göre 14 çalışma belirlenen kriterler ve meta analiz bağlamında incelenmiştir. Araştırmaların çoğunluğunun ÖVY düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Bulgular çeşitli bağlamlarda tartışılarak araştırmacılara ve uygulamacılara önerilerde bulunulmuştur.

Bu sayımızda yer alan ikinci derleme çalışması *Orhan AYDIN ve Elif TEKİN-İFTAR* tarafından kaleme alınan “*Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Matematik Becerilerinin Öğretimi: Tek-Denekli Araştırmalarda Betimsel ve Meta Analiz*” adını taşımaktadır. Bu çalışmada otizm spektrum bozukluğu olan bireylere matematik becerilerinin öğretimini hedefleyen tek-denekli deneysel çalışmaları; (a) Horner ve diğerlerinin 2005 yılında geliştirdikleri “Tek-denekli Deneysel Araştırmaların Niteliksel Göstergeleri” yönergesi açısından değerlendirilmesi, (b) kapsamlı betimsel analizlerinin gerçekleştirilmesi ve (c) etki büyüklüklerinin hesaplanarak bu uygulamaların bilimsel dayanaklı uygulamalar olup olmadıklarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamında çeşitli veri tabanları taranarak elde edilen 26 çalışmanın analizleri gerçekleştirilmiştir. Bulgular, 10 çalışmanın Horner ve diğerleri tarafından önerilen niteliksel göstergeler kapsamında “kabul edilebilir” düzeyde olduğu yönündedir. “Kabul edilebilir” düzeyde değerlendirilen çalışmaların etki büyüklükleri elde edilmiş ve görsel sunum temelli ve strateji temelli uygulamaların otizmlili bireylere çeşitli matematik becerilerinin öğretiminde umut vaat eden uygulamalar olduğu görülmüştür. Elde edilen bilgiler alanyazın dikkate alınarak tartışılmış ve uygulamacılara ve araştırmacılara yönelik birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Sevgili Okurlarımız, Dergimizin zamanında çıkması ve niteliğinin artırılması için yoğun çaba harcayan Editörler Kurulunda yer alan çalışma arkadaşlarımız *Doç. Dr. Seray OLÇAY, Dr. Öğr. Üyesi Şeyda DEMİR, Dr.*

Öğr. Üyesi Gamze ALAK, Dr. Öğr. Üyesi Zeynep BAHAP-KUDRET, Dr. Öğr. Üyesi Meral Çilem ÖKCÜN-AKÇAMUŞ, Dr. Öğr. Üyesi Eylem DAYI, Dr. Öğr. Üyesi Gülden BOZKUŞ-GENÇ ile Öğr. Gör. Şevket ÖZDEMİR'e ve Teknik Koordinasyon Sorumluları Araş. Gör. Hatice AKÇAKAYA, Araş. Gör. Yasemin ŞENGÜL, Araş. Gör. Cebrail KARADAŞ ile Araş. Gör. Samet Burak TAYLAN'a sizlerin huzurunda çok teşekkür ediyorum.

Siz değerli okurlarımıza, yazarlarımıza ve hakemlerimize destekleriniz ve katkılarınız için tekrar teşekkür ediyorum ve süreçteki desteklerinizi ve katkılarınızı sürdürmenizi rica ederek saygılarımı sunuyorum. 2020 Eylülde yayınlanacak olan üçüncü sayımızda tekrar buluşmayı diliyorum...

Doç. Dr. Hatice BAKKALOĞLU